

Slovenské
národné
divadlo

STANISLAV DANČIAK

* 26. október 1942 † 4. august 2018

So smútkom v duši sme v Slovenskom národnom divadle prijali správu, že nám cez divadelné prázdniny navždy zamával posledné zbohom náš kolega, priateľ, skvelý herec a významná osobnosť slovenskej kultúry a verejného života Stanislav Dančiak, ktorého sme všetci volali Stanko. V posledných rokoch sme na neho mysleli možno silnejšie a častejšie, ako sám vedel a tušil, pretože aj nám sa vkrádali do srdca bolestné rozpaky pri stretnutí s ním, vidiac ho v čoraz horšom zdravotnom stave.

Stanko, odpusť, ak sme všetci nedorástli na silu pozrieť sa nevidomej pravde do očí. Dnes už vidíš viac ako my, aj keď sme ťa z toho, že si nás v mnohom predbehol, podozrievali dávno. Bol si a zostaneš v našej pamäti nadhlo bratislavským chalanom s veľkými očami, ktorý mal toľko talentov a darov! A predsa si sa rozhodol pre kumšť, dal si mu prednosť pred športmi, v ktorých si vynikal – aj pred serióznejšou kariérou zubného laboranta či lekára. Narodil si sa, citujúc ťa, do obyčajnej rodiny kriminalistu a baletky. Predovšetkým však skvelým rodičom, ktorí sa od tvojho malička „pučili“ nad tvojimi mystifikátorskými historkami, ktorými si zabával súrodencov pod perinou. A to spojenie absurdnosti, humoru a rodinného tepla a otvorenej, slobodnej múdrosti ti už akosi prischlo. To si bol ty, Stanko, nie zabávač ani obyčajný komik či komediant. Hoci by si sa aj takýmito prívlastkami pýšil. Bol si tým, čím si túžil byť a čo si považoval za najvyššiu kategóriu. Áno, bol si Pánom Klaunom. Čo v tvojom ponímaní znamenalo byť hovorcem tragikomédie, pretože humor, recesia a optimizmus boli pre teba životným názorom aj štýlom: „*Tento svetonázor sa dá vtesnať vždy a všade, aj cez rozprávky... Cez humor sa dá povedať veľmi veľa a vážnych vecí.*“ A ty si vrazil. Vtipne, tvorivo a slobodne. Čo aj v slobodnom režime znamená odvážne. Áno, bol si herec, ktorý mal ľudskú tvár aj jasný občiansky názor napriek tomu, že si opakovane tvrdil, že miesto herca je v prvom rade na javisku, z ktorého má odkazovať posolstvá, ktorým verí. „*Verím v rozum a múdrosť národa,*“ povedal si len dvanásť rokov po nežnej revolúcii a jedným dychom si dodal, že máš obavy z tých, ktorí zneužívajú moc a kalia v mútnych vodách. Azda iba v tomto je choroba milosrdná, že človeka viac upriami na vlastný svet a svojich blízkych. A na tých si mal, Stanko, šťastie. Tvoja manželka Darinka, ktorú si stretol v oblakoch ako letušku a napokon sa stala tvojím anjelom – sprievodcom. Rovnako tvoje deti Zuzka, Stanko a Martinko. Ich obetavú lásku a pomoc si cítil do poslednej chvíle.

Stanislav Dančiak po absolvovaní štúdia herectva na VŠMU (r. 1965), keď okrem iných účinkoval v kultových inscenáciách *Komedie česká o bohatci a Lazarovi* či *Šarkan*, dostal angažmán v Činohre SND, kde upozornil na svoj výnimočný talent už ako študent. V roku 1969 sa však s generačnými spolupútnikmi rozhodol „prestúpiť“ do legendárneho Divadla na Korze, v ktorom bol až do jeho represívneho zrušenia v roku 1971. Tam zažil svoje „divadlo pravdy“, civilné herectvo bez falošného predstierania a konvenčných nánosov. Tam zažiaril v jedenástich inscenáciách, predovšetkým však ako Vladimír v *Čakaní na Godota* v tandeme s Mariánom Labudom, s ktorým často tvoril nerozlučnú javiskovú dvojicu. Na Novú scénu odišiel s ostatnými kolegami z Korza v normalizačnom období, hrával tam aj vyše 30 predstavení mesačne, nie vždy stotožnený s dramaturgiou a pomermi, ale hral oddane a s tvorivou chuťou a výsmechom neraz prepašujúc významy podkopávajúce absurditu vtedajšieho režimu.

Nevestin otec v *Malomeštiakovej svadbe* či Herec v *Na dne* vystihli schopnosť herca zaujať od spontánnej grotesky až po ozvlášťujúci psychologický ponor do postavy. Od roku 1990 sa Stanislav Dančiak opäť stáva členom Činohry SND, kde stvárnil takmer 50 postáv z celkovej svojej hereckej biografie, ktorá presahuje stovku naštudovaných úloh. Filint v *Skúške*, Alfa v *Čistke*, Hitler v *Mein Kampf*, Fortunato v *Čerticiach*, Puk v *Sne noci svätajánskej*, Štipec v *Portugálii*, Filadelfi v *Pomocníkovi*, Porezal v *Znĕnadála...* Bolo ich veľa, ba možno aj dosť a herec formátu pána Dančiaka bol za všetky vďačný. Aj za tie menšie, ale nezabudnuteľné ako Hrobár v *Hamletovi*, ktoré mu pomáhali zvládať nové zdravotné obmedzenia. V Činohre SND naposledy účinkoval v inscenácii *Aj kone sa strieľajú*, kde stále uličnícky žiaril svojím improvizáčnym apetítom. Mimo SND Stanislav Dančiak potvrdil svoje mimoriadne umenie v inscenácii *Ja, Feuerbach* v Štúdiu L+S.

Desiatky televíznych a filmových rolí, ale aj skvelých dabingov a rozhlasových hereckých kreácií, to všetko si budú môcť diváci vďaka technike pripomínať. Vďaka spomienke a srdcu nezabudneme na Stanka človeka, manžela, otca a divadelníka, ktorý patril nám všetkým. Bol a zostáva pre nás darom a obohatením.

Češť tvojej pamiatke, Stanko!

**Posledná rozlúčka s pánom Stanislavom Dančiakom bude v pondelok
13. augusta 2018 o 11.00 hod. v Sále činohry v novej budove SND
na Pribinovej ulici 17 v Bratislave.**